

Els dijous del

Cineclub

Cicle Gaia | 16 de gener de 2014 | Horari: 21.00 h

Urga, el territorio del amor

1991, Nikita Mikhalkov

Sinopsi

El film narra la vida d'una família nòmada a l'estepa de Mongòlia, a la ratlla fronterera amb la Federació Russa, i la seva relació amb un camioner rus, que casualment s'allotja a la seva tenda.

Fitxa artística

Badema Pagma
Bayaetu Gombo
Vladimir Gostukhin Sergei
Larisa Kuznetsova Marina
Babushka Àvia

Fitxa tècnica

Director Nikita Mikhalkov
Guió Nikita Mikhalkov
Idea Nikita Mikhalkov
Coproducció URSS-França Camera
One, Hachette Premiere, Studio Trite i
Images
Música original... Eduard Nikolay Artemiev
Fotografia Vilen Kaliuta
Durada 118 minuts
Any 1991
País URSS

Com ja sabeu aquesta és darrera sessió del Cicle "GAIA" que organitzem en col·laboració amb la Unió Excursionista de Sabadell (Seccions de Cultura i Natura). Tal com figura en el tríptic de la programació del 2n trimestre, la pel·lícula prevista passar era *Encounters at the end of the world* de Werner Herzog. Degut a problemes de drets de distribució s'ha hagut de canviar per *Urga*. Penso que *Urga* és una obra mestra que emociona i de ben segur que no us deixarà indiferents.

Tot el seu fil conductor gira a l'entorn del permanent debat contemporani sobre la dicotomia món rural - món urbà i tot el que se'n deriva. Quan diem GAIA (Terra) parlem del nostre planeta. On estem? Cap on anem? Com hi anem? Fer sostenible el nostre planeta, vol dir canviar els nostre sistema de viure? El nostre model econòmic, social i polític, fa sostenible la Terra? Podríem seguir... Són aspectes per

obrir el debat del fòrum posterior al passi de la pel·lícula.

Tot el procés d'*Urga* transcorre des d'una narrativa subtil i tranquil·la fins a fer que l'espectador s'hi senti profundament immers, en tots els cinc sentits. La fotografia de Vilen Kaliuta és el suport que fa de l'estepa mongòlica, un marc extraordinari, la seva bellesa contrasta amb la grisa i polsosa ciutat. A aquesta sensacional fotografia l'acompanya una colpidora i expressiva música d'Eduard Nikolay Artemiev. Penso que partint d'una senzilla història aconseguix fer un tot únic amb el context, el marc del film. Tot plegat, t'atrapa des de l'inici de la pel·lícula.

Potser és interessant explicar el títol del film. *Urga* és un pal de fusta llarg amb un llaç a l'extrem que els mongols fan servir per atrapar animals. Ara bé, també té una altra funció cultural o antropològica ben singular. Quan volen fer

l'amor en la immensitat de l'estepa, claven l'urga al terra i com que és tan llarg tothom el pot veure de lluny i la gent ja sap que no pot molestar.

Una altra cosa especial del film és que es fa difícil situar l'època de la seva filmació. S'intueix que s'està vivint un moment de canvi social. Cal tenir molt present el moment històric. La Unió Soviètica el 1991 viu un moment de molta efervescència, de llibertat i creativitat cultural. És evident que Nikita Mikhalkov en vol dir coses i expressar-les a través del llenguatge cinematogràfic. Vol fer-nos conèixer el seu punt de vista, la seva mirada. Molts crítics diuen que el director va tenir molt present l'espectador occidental, busca sacsejar-lo, fer-lo sortir de la mirada típicament exòtica de Mongòlia per mostrar-li una mirada més propera a la realitat, més contemporània. Fixeu-vos bé quan arriba l'aparell de TV a la tenda i els pòsters que hi ha penjats. Aquest fet d'absoluta modernitat contrasta amb com acullen al nouvingut fins el punt de sacrificar una ovella. Per cert, l'escena del sacrifici de l'animal és un veritable acte ritual d'una gran bellesa, que no té res de contemporani. Amb ulls occidentals ens sem-

bla una barbaritat, ens deixa aclaparats. Però -em pregunto jo- i la matança del porc, no és també un ritual ancestral? No té unes connotacions antropològiques?...

Fent un repàs de l'estructura argumental de la pel·lícula, a la primera part es mostra un contrast cultural de forma políticament correcta. La vida de la família és retratada amb un cert to de documental. I respecte a l'arribada del camioner, posa l'accent en la seva mirada de sorpresa davant del fet singular, diferent com a persona procedent d'una altra cultura. És la presa de contacte dels dos mons. Després, Gombo, el pare de família, va la ciutat i s'ha d'enfrontar al seu desconeixement. De fet, s'estableix un paral·lelisme entre l'estranyesa que li desperten coses molt senzilles, amb les que anteriorment havia experimentat "el nostre representant". També es posa de manifest la indiferència i fins i tot la crueltat amb què la ciutat i els seus habitants reben a Gombo. Una indiferència que contrasta amb la cordialitat amb la qual és rebut el foraster rus. Els habitants i el paisatge de l'estepa li donen una amistosa acollida.

Finalment, el procés de fer-

nos evidents les diferències fa que el camioner rus, com nosaltres, ja veiem la família de Gombo com quelcom més que uns personatges del National Geographic. Una nova mirada de respecte cap a la diferència, cap al coneixement d'altres "realitats" que per estar molt allunyades de la nostra ens semblen estranyes o fora de la "normalitat". Potser caldria preguntar-nos, què entenem per "normalitat"?

Vull acabar fent esment als tres protagonistes que fan una actuació antològica (no sé si són actors professionals) i també els secundaris.

Els moments surrealistes et deixen absolutament sorprès i, sense adonar-te'n, passes a ser còmplice d'aquesta faula que no pretén treure conclusions morals. La vida de les persones de l'estepa mongòlica sempre ha estat senzilla, no ha canviat des de fa segles. Però el vent del progrés bufa fort per l'estepa i ressona arreu. Es poden mantenir al marge? Aquesta és la gran pregunta.

Pep Suñé